

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 lipca 2016 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ustalił dla W. S. (1) nadpłatę za okres od 1 marca 2012 r do 30 listopada 2015 r wypłaty emerytury rolniczej – 100 % części uzupełniającej z powodu nie powiadomienia w terminie organu rentowego, że zgodnie z wyrokiem SO w Koninie z dnia 30.12.2011 r umowa przekazania gospodarstwa rolnego następcy z dnia 16.12.1993 r została rozwiązana a ubezpieczona stała współwłaścicielem gospodarstwa rolnego w 1/2 części, a następnie postanowieniem Sądu Rejonowego w Turku z dnia 9 czerwca 2015 r zniesiono współwłasność gospodarstwa rolnego o powierzchni 8,41 ha i jedynym właścicielem przedmiotowego gospodarstwa stała się ubezpieczona. W tym okresie pobierała emeryturę rolniczą w pełnej wysokości w związku z zaprzestaniem prowadzenia działalności rolniczej. Gospodarstwo rolne dopiero w dniu 21.12.2015 r zostało przekazane synowi P. S. (1). Wznowienie wypłaty świadczenia już nastąpiło. Wskazano, że wymienione świadczenie nie przysługiwało w okresie 1.03.2012 – 30.11.2015 r, w tym okresie pobrała świadczenie w kwocie 35.219,85 zł, ponieważ była pouczone o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń, jest zobowiązana do zwrotu kwoty 28537,17 zł za okres 1.12.2012 – 30.11.2015 . Organ odstąpił od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w kwocie 6682,68 zł.

/decyzja k. 86 akt KRUS/.

W dniu 3 października 2016 r W. S. (2) złożyła odwołanie od powyższej decyzji, żądając jej uchylenia i zasądzenia kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu podniosła, że mimo tego, iż stała się ponownie właścicielką gospodarstwa rolnego to nie odzyskała posiadania przedmiotowej nieruchomości, nie mieszka na terenie tego gospodarstwa, nadto stan zdrowia nie pozwalał jej na ponowne podjęcie działalności rolniczej.

/odwołanie k. 2-3/.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie powyższego odwołania, argumentując, jak w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k. 6/.

Na rozprawie w dniu 10 lutego 2017 r wnioskodawczyni reprezentowana przez pełnomocnika wskazała, że zaskarża decyzję w części dotyczącej ustalenia nadpłaty i zwrotu świadczenia.

/e – prot . z dnia 10.02.2017 r 00:01:00/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W. S. (2) urodziła się w dniu (...) /bezsporne/.

Na mocy aktu notarialnego z dnia 16.12.1993 r, doszło do zawarcia umowy darowizny pomiędzy W. i W. małżonkami S. a synem J. S., na mocy której małżonkowie S. darowali synowi J. S. gospodarstwo rolne położone we wsi J. o powierzchni 8,41 ha. Małżonkowie S. oświadczyli, że z dniem zawarcia umowy zaprzestają działalności związanej z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

/akt notarialny – akta KRUS/

Ubezpieczona mieszkała nadal wraz z mężem na terenie tego gospodarstwa.

/okoliczność bezsporna/

W. S. (1) była od dnia 14 maja 1996 r uprawniona do emerytury rolniczej, która składała się z części składkowej i uzupełniającej. Każdorazowe kolejne decyzje zawierały pouczenia w zakresie przyczyn zawieszenia części uzupełniającej emerytury.

/bezsporne, decyzja – k. 11 oraz kolejne w aktach KRUS/.

Orzeczeniem Komisji lekarskiej z dnia 11 lutego 2004 r wnioskodawczyni została uznana za trwale, całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym.

/orzeczenie – k. 34 akt KRUS/

Wyrokiem z dnia 9 listopada 2004 r Sąd Rejonowy w Turku uznał J. S. za winnego tego, że w okresie od 1998 r do 7 września 2004 r w J. znęcał się fizycznie i psychicznie nad swą matką W. S. (1) w ten sposób, że bił ją rękoma po całym ciele, popychał, szarpał za ubranie, groził pozbawieniem życia oraz używał pod jej adresem słów wulgarnych.

/ kserokopia wyroku – k. 43/

W dniu 11 stycznia 2010 r wszczęto dochodzenie w sprawie znęcania się psychicznego i fizycznego J. S. nad matką W. S. (1).

/zawiadomienie – k. 40/

W dniu 4 marca 2010 r został sporządzony akt oskarżenia przeciwko J. S., oskarżonemu o przestępstwo z art. 207 § 1 kk. J. S. został oskarżony o to, że w okresie od grudnia 2008 r do listopada 2009 r w J. znęcał się fizycznie i psychicznie nad swoją matką W. S. (1) w ten sposób, że popychał wymienioną, uderzał, ciągnął za włosy, ciągle niepokoił, wyzywał, znieważał obelżywymi słowami.

/akt oskarżenia – k.41/

Wyrokiem z dnia 31 grudnia 2011 r Sąd Okręgowy w Koninie rozwiązał umowę zawartą w dniu 16 grudnia 1993 r w formie aktu notarialnego pomiędzy powódką W. S. (1), zmarłym mężem powódki W. S. (3), a pozwanym J. S. – przekazania gospodarstwa rolnego położonego w J. o powierzchni 8,41 ha, w zakresie przysługującego powódce udziału w 1/2 prawa własności wyżej opisanego gospodarstwa rolnego. Wyrok uprawomocnił się z dniem 11 lutego 2012 r.

/wyrok – k. 75 akt KRUS/

Ubezpieczona mieszkała w gospodarstwie do 2012 r. Wyprowadziła się z niego z uwagi na to, że syn ją źle traktował, z tego powodu wystąpiła o rozwiązanie umowy o przekazanie gospodarstwa rolnego. Nie wróciła do tego gospodarstwa, nie pracowała w nim, nie korzystała z niego. Gospodarstwo było wydzierżawiane sąsiadom – najpierw wydzierżawiał syn J. S. od 2007 r w formie umowy ustnej, potem ubezpieczona. Dzierżawca uprawiał całe gospodarstwo.

/zeznania wnioskodawczyni e – prot. z dnia 10.02.2017 – 00:04:35 – 00:12:14 w zw. z e prot. z dnia 10. 03.2017 00:11:00, zeznania świadka P. S. – e –prot. z dnia 10.02.2017 r 00:14:18 – 00:22:30, zeznania świadka J. G. e prot. z dnia 10.03.2017 00:03:54 – 00:08:17/

W dniu 17 marca 2012 r doszło do zawarcia umowy dzierżawy na okres do 31.12.2016 r, pomiędzy W. S. (1) a J. G. , której przedmiotem było 1/2 części nieruchomości będącej gospodarstwem rolnym, położonym w miejscowości J., o powierzchni 8,4100 ha. W umowie określono czynsz dzierżawy w wysokości 1/20 części uzyskanych pożytków z dzierżawionej części gospodarstwa rocznie. Strony zgodnie oświadczyły, że w dniu zawarcia umowy dzierżawca był posiadaczem nieruchomości będącej przedmiotem dzierżawy.

/umowa – k. 37 - 38/

W dniu 13 listopada 2014 r ubezpieczona poinformowała KRUS, że jej stałe miejsce zamieszkania jest w U..

/oświadczenie – k. 44 akt KRUS/

W wyniku zawartej ugody sądowej ubezpieczona, w drodze zniesienia współwłasności pomiędzy ubezpieczoną a J. S. i A. S., stała się jedynym właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 8,41 ha w J..

Postanowienie w przedmiocie umorzenia postępowania w związku z zawartą ugodą stało się prawomocne od dnia 17 czerwca 2015 r.

/postanowienie, protokół – k. 58,59 akt KRUS/

W dniu 17 czerwca 2015 r doszło do zawarcia umowy dzierżawy na okres 10 lat, pomiędzy W. S. (1) a P. S. (1), której przedmiotem było zabudowane gospodarstwo rolne, położone w miejscowości J., o powierzchni 8,4100 ha. W umowie określono czynsz dzierżawy w kwocie 1000 zł rocznie oraz że dopłaty z (...) będzie pobierał dzierżawca.

/umowa – k. 49 akt KRUS/

Na mocy aktu notarialnego z dnia 21.12.2015 r, doszło do zawarcia umowy darowizny pomiędzy W. S. (1) a synem P. S. (1), na mocy której W. S. (1) darowała synowi P. S. (1) gospodarstwo rolne położone we wsi J. o powierzchni 8,41 ha. W akcie notarialnym wskazano, że nie nieruchomości znajduje się przedwojenny dom mieszkalny – obecnie niezamieszkały.

/akt notarialny – akta KRUS/

Sąd dokonał następującej oceny dowodów i zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne i skutkuje zmianą skarżonej decyzji.

W myśl art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r., poz. 277) wypłata emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust. 2-8, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi działalność rolniczą.

Zawieszenie wypłaty dotyczy:

- 1) części uzupełniającej emerytury rolniczej lub renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy,
- 2) emerytury lub renty inwalidzkiej z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin w części równej 95% emerytury podstawowej

- i obejmuje całość lub określony ułamek tej części świadczenia; ilekroć w ust. 3 i 5-7 jest mowa o zawieszeniu wypłaty w całości, w połowie albo w jednej czwartej - rozumie się odpowiednio zawieszenie wypłaty tej części świadczenia, jej połowy albo jednej czwartej.

Wypłata ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt lub rencista nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, z zastrzeżeniem ust. 5-7 i 9-11.

Uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając:

- 1) gruntów wdzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

- a) małżonkiem emeryta lub rencisty,
  - b) jego zstępnym lub pasierbem,
  - c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,
  - d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c;
- 2) gruntów trwale wyłączonych z produkcji rolniczej na podstawie odrębnych przepisów, w tym zalesionych gruntów rolnych;
- 3) gruntów i działów specjalnych należących do małżonka, z którym emeryt lub rencista zawarł związek małżeński po ustaleniu prawa do emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia;
- 4) własności (udziału we współwłasności) nieustalonej odpowiednimi dokumentami urzędowymi, jeżeli grunty będące przedmiotem tej własności (współwłasności) nie znajdują się w posiadaniu rolnika lub jego małżonka.

Jednakże zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2012 r. w sprawie o sygn. akt II UK 82/11 art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników jedynie uzupełnia treść art. 28 ust. 1 tej ustawy, poprzez wskazanie niektórych sytuacji faktycznych, na podstawie których definiuje pojęcie nieprowadzenia działalności rolniczej. Wskazany katalog nie pochłania wszystkich wypadków, w których ustawodawca uznaje, że działalność rolnicza nie jest prowadzona. Innymi słowy ustawodawca dopuszcza - poza tym uznaniem - inne jeszcze wypadki nieprowadzenia takiej działalności i uwzględnia je przy zawieszaniu prawa do świadczeń. Zatem przyjęć należy, że w innym wypadku niż zapisany w art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników właściciel lub posiadacz gospodarstwa rolnego może, dla uniknięcia zawieszenia wypłaty świadczeń, wykazywać, że gospodarstwa nie prowadzi, czyli że po jego stronie nie dochodzi do realizacji przesłanki opisanej w art. 28 ust. 1 tej ustawy.

Przepis art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ma specyficzną konstrukcję, polegającą na postawieniu tezy ogólnej w formie negacji (nie prowadzi gospodarstwa rolnego) z jednoczesnym jej zaprzeczeniem w punktach 1-7. Zgodnie z logiką, wprowadzone w tych punktach wyjątki powinny odpowiadać tezie pozytywnej, tymczasem ich charakter jest różny; niektóre stanowią potwierdzenie tezy wyjściowej, inne jej przeczą. Swoista i nietypowa konstrukcja art. 28 ust. 4 pkt 1-7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników doprowadziła Sąd Najwyższy do sformułowania wniosku, że ustawodawca przewidziane w nim przypadki prowadzenia gospodarstwa rolnego zmarginalizował z punktu widzenia zawieszalności wypłaty świadczeń i uznał, że mimo własności lub posiadania gruntów, działalność rolnicza nie jest prowadzona (por. uchwałę z dnia 6 maja 2004 r., II UZP 5/04, OSNP 2004 nr 22 poz. 389; wyrok z dnia 7 lutego 2002 r., II UKN 49/01, OSNP 2003 nr 22, poz. 552).

Zastosowana w tym wypadku technika legislacyjna sugeruje przyjęcie, że wyliczenie zawarte w punktach 1-7 służy wyłącznie ułatwieniom dowodowym. Rolnicy będący właścicielami gospodarstw wymienionych w art. 28 ust. 4 pkt 1-7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie muszą wykazywać, że nie prowadzą w nich działalności rolniczej; ten fakt uznaje sam ustawodawca.

Prowadzi to do wniosku, że własność lub posiadanie gospodarstwa rolnego, które obecnie pozostają poza sferą stosunku ubezpieczenia społecznego rolników i są prawnie obojętne przy objęciu ubezpieczeniem, nie mogą mieć także wpływu na wysokość pobieranych świadczeń. Uzyskanie możliwości pobierania pełnego świadczenia może zależeć tylko (i zależy) od zaprzestania działalności rolniczej, zatem właściciele gruntów innych niż wymienione w art. 28 pkt 1-7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników mogą dowodzić, że nie są już rolnikami, gdyż nie prowadzą na nich działalności rolniczej.

Powyższą argumentację potwierdza i rozwija wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 11 czerwca 2013 r. o sygn. akt III AUa 1529/12, zgodnie z którym wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6

pkt 3 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 tej ustawy. Przepis art. 28 ust. 4 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników należy interpretować w zgodzie z art. 6 pkt 1 i 3, w którym podmiotem ubezpieczenia nie jest właściciel lub posiadacz gospodarstwa rolnego, lecz wyłącznie osoba prowadząca działalność rolniczą w posiadanym gospodarstwie rolnym. Powyższe prowadzi do wniosku, że własność lub posiadanie gospodarstwa rolnego, które obecnie pozostają poza sferą stosunku ubezpieczenia społecznego rolników i są prawnie obojętne przy objęciu ubezpieczeniem, nie mogą mieć wpływu na wysokość pobieranych świadczeń. Uzyskanie możliwości pobierania pełnego świadczenia może zależeć tylko (i zależy) od zaprzestania działalności rolniczej, zatem właściciele gruntów innych niż wymienione w art. 28 ust. 4 pkt 1-7 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników mogą dowodzić, że nie są już rolnikami, gdyż nie prowadzą na nich działalności rolniczej./podobnie orzekł także SA w Ł. w wyroku z dnia 8.12.2015 r., III AUa 916/15, oraz w wyroku z dnia 30 sierpnia 2016 r., III AUa 1090/16. /.

Sąd Okręgowy w pełni podziela przytoczone powyżej ugruntowane orzecznictwo, z którego wynika, iż uzyskanie emerytury w pełnej wysokości, a więc łącznie z częścią uzupełniającą, jest uzależnione od spełnienia przesłanki faktycznego zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej. A spełnienie tego warunku nie zostaje wyłączone na tej podstawie, że ubezpieczona pozostaje właścicielem gospodarstwa rolnego.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia, czy wnioskodawczyni przysługuje prawo do uzupełniającej części emerytury rolniczej.

Organ rentowy, uznając iż odwołująca się ponownie stała się właścicielem gospodarstwa rolnego nie ma prawa do części uzupełniającej emerytury i zgodnie art. 28 ust. 4, art. 52 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w związku z art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 poz. 887), doszło do nadpłaty świadczenia w okresie, w którym ubezpieczona stała się ponownie właścicielem gospodarstwa rolnego – w wyniku rozwiązania umowy darowizny, a następnie zniesienia współwłasności.

Zgodnie z art. 138 ustawy emerytalnej osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

Nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5.

W ocenie Sądu Okręgowego argumentacja organu rentowego nie znajduje uzasadnienia w świetle przytoczonych przepisów przy ich interpretacji zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego oraz Sądu Apelacyjnego w Łodzi.

Decydujące znaczenie w przedmiotowej sprawie ma fakt nieprowadzenia działalności rolniczej przez ubezpieczoną.

Z ustaleń poczynionych w sprawie wynika, że wnioskodawczyni mieszkała w spornym gospodarstwie do 2012 r. Wyprowadziła się z niego z uwagi na to, że syn ją źle traktował, z tego powodu wystąpiła o rozwiązanie umowy o

przekazanie gospodarstwa rolnego. Nie wróciła do tego gospodarstwa, nie pracowała w nim, nie korzystała z niego. Gospodarstwo było wdzierżawiane sąsiadom – najpierw wdzierżawiał syn J. S. od 2007 r w formie umowy ustnej, potem ubezpieczona. Dzierżawca uprawiał całe gospodarstwo.

W istocie zawierane umowy dzierżawy nie spełniały warunków wynikających z art. 28 ust. 4 pkt. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, bowiem były zawierane na okres krótszy niż 10 lat, nie były rejestrowane, w umowę zawierała wyłącznie ubezpieczona, mimo, że była właścicielką 1/2 gospodarstwa, a jedna dotyczyła zastępnego ubezpieczonej, nie zmienia to jednak faktu, że wnioskodawczyni wykazała, że nie podjęła ponownie działalności rolniczej, mimo uzyskania własności gospodarstwa rolnego – najpierw w 1/2 części, a następnie w całości. Umowy te mimo niespełnienia warunków formalnych uprawdopodobniały okoliczności przedstawione przez ubezpieczoną, że nie podjęła działalności rolniczej.

Powyzszych ustaleń Sąd dokonał na podstawie zeznań wnioskodawczyni oraz świadków, które były zbieżne spójne i wzajemnie się uzupełniały w zakresie braku prowadzenia działalności rolniczej. Jedynie świadek S. wskazał, że ubezpieczona zamieszkiwała w gospodarstwie do 2015 r (co także nie jest równoznaczne z prowadzeniem działalności rolniczej), co pozostaje w sprzeczności z zeznaniami wnioskodawczyni, drugiego świadka i informacjami z akt rentowych, gdzie ubezpieczona prowadząc korespondencję w 2014 r wskazywała, że mieszka w U..

Organ rentowy nie zgłosił wniosków dowodowych, które wykazałyby okoliczności przeciwnie.

Podsumowując, wnioskodawczyni przysługuje prawo do części uzupełniającej emerytury rolniczej, gdyż nie prowadziła działalności rolniczej w spornym okresie – nie wykonywała prac rolniczych, nie uzyskiwała pożytków, nadto była całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym na mocy orzeczenia komisji lekarskiej KRUS. Brak dowodu, by podejmowała jakiegokolwiek czynności niezbędne do prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa w spornym okresie.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że brak jest nadpłaty za okres od 1 marca 2012 r do 30 listopada 2015 r wypłaty emerytury rolniczej dla ubezpieczonej w wysokości 100 % części uzupełniającej i uznał, że nie ma ona obowiązku zwrotu kwoty 28537,17 zł z tytułu pobranej emerytury, bowiem nie była ona świadczeniem nienależnym.

O kosztach procesu - kosztach zastępstwa procesowego, Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r w sprawie opłat za czynności adwokackie /Dz.U. 2015 poz. 1800 – przed zm. wynikającą z rozporządzenia z dnia 3.10.2016 r /Dz. (...) poz. 1668/

Zarządzenie: odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć peł. KRUS